

SIVISTYSTOIMEN PALVELUVERKKOSUUNNITELMA VUOSILLE 2017-2027

Sisällys

Sivistystoimen palveluverkko 2017-2027	1
Johdanto	1
Miksi palveluverkko tulee päivittää?	1
Keskeiset ongelmat, joita palveluverkkopäätöksillä pyritään ratkaisemaan.....	1
Käsitteiden määrittelyä.....	2
Oppilaaksiotto	2
Oppimisympäristö.....	2
Tuntikehys ja valinnaisuudet	2
Sivistystoimen palvelujen valtionrahoitus ja kustannusten kehitys	3
Kapasiteetti	4
Keskustajama	4
Sivistystoimen palveluverkkoon vaikuttavat valtuuston linjaukset.....	5
Väestösuunnite 2017-2040	5
Kaupunkistrategia	7
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma	8
Hangonsillan lukio, Metsäkaltevan koulu ja kyläkoulut.....	8
Muut sivistystoimen palvelut ja palveluverkko	9
Varhaiskasvatus	9
Liikuntapalvelut.....	9
Sivukirjastot.....	9
Ratkaisuvaihtoehtojen kuvaus.....	9
Mitä jos kouluverkolle ei tehdä mitään?	9
Ratkaisuvaihtoehdot A ja B	10
Oppilaaksioton tarkastelua eri vaihtoehdoissa.....	11
Vaihtoehtojen A ja B kiinteistökustannukset.....	12
Sivistystoimen johtajan esitys.....	12
Lähteitä ja lisätietoja	13

Sivistystoimen palveluverkko 2017-2027

Johdanto

Tässä palveluverkkosuunnitelmassa keskitytään Hyvinkään keskustaajaman kouluverkkoon vuosina 2017-2027, ja ehdotetaan kaksi vaihtoehtoa. Sivistystoimen koko palveluverkkoa ei tässä suunnitelmassa käydä yksityiskohtaisesti läpi, vaan keskitytään keskeisiin vaihtoehtoihin ratkaisuihin. Monipuolista selvitystyötä on tehty palveluverkkotyön pohjaksi. Materiaalia ja lisätietoja sivistystoimen palveluverkosta on löydettävissä osoitteesta www.hyvinkaa.fi/pave.

Palveluverkkosuunnitelmassa yksittäisiin kiinteistöihin suhtaudutaan osana sivistystoimen palvelujärjestelmää. Näillä kiinteistöillä ei ole palvelujen järjestämisen kannalta itseisarvoa, vaan kiinteistöt ovat välineitä sivistystoimen palvelujen järjestämiseksi. Sivistystoimen palveluverkkosuunnitelmassa ei oteta kantaa esimerkiksi kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmaan tai siihen, mitä sivistystoimen käytön jälkeen tyhjiksi jääville kiinteistöille ja tonteille tehdään. Nämä asiat ratkaistaan kaavoituksen prosessien yhteydessä.

Miksi palveluverkko tulee päivittää?

Palveluverkkotyössä tarkastellaan:

- väestökehitystä alueittain - rakentamisennusteet
- lasten ja nuorten määrien kehitystä alueittain - lapsimäärät laskussa, väestösuunnite
- rakennusten kuntoa ja korjaustarpeita – terveydelliset lausunnot, kuntokartoitukset ja -arviot
- oppimisympäristöjen kehittämistä - Uudet OPS:t
- resursseja - tehtävä valintoja/päätöksiä

Näkökulmia:

- Palveluverkkotyössä lapset ja nuoret sekä oppiminen ovat keskiössä
- Tavoite kehittää toimintaa ja tarjota opetusta uuden opetussuunnitelman mukaisissa ja terveissä oppimisympäristöissä
- Lapsiystävällisyys kunnassa näkyy hyvissä ja nykyaikaisissa varhaiskasvatus- ja koulurakennuksissa – lisää houkuttelevuutta
- Keskustaajamassa matkat eivät ole pitkiä

Keskeiset ongelmat, joita palveluverkkopäätöksillä pyritään ratkaisemaan

- Nykyinen kouluverkko ja pienenevä oppilasmäärä on johtanut pedagogiseen epätasa-arvoon opetusresurssien (tuntikehys) käytössä. Pedagogisesti tarkoituksenmukaista olisi muodostaa vähintään 2-sarjaisia alakouluja, ja vähintään 5-sarjaisia yläkouluja.
- Syntyneiden ikäluokkien koko on laskenut noin 550:stä lapsesta nykyiselle noin 400-450:n lapsen tasolle. Perusopetuksen oppilasmäärä on viimeisen viidentoista vuoden aikana laskenut yli 500 oppilaalla. Väestösuunnitteen mukaan keskustaajaman alueella perusopetuksen oppilasmäärä laskee yli 500 oppilaalla seuraavan noin kymmenen vuoden aikana.
- Keskustaajaman koulutilojen kapasiteetti on tehty noin 550-600 oppilaan ikäluokille.
- Osa koulujen kiinteistöistä on korkeintaan tyydyttävässä kunnossa, ja edessä on laajoja peruskorjauksia. Koulutiloja on keskustaajaman alueella tarpeeseen nähden liikaa, joten kaikkia kiinteistöjä ei ole tarkoituksenmukaista ylläpitää jatkossa.

- Vanhojen koulukiinteistöjen jäykät tilaratkaisut eivät tue uuden oppimiskäsityksen mukaista oppijakeskeistä pedagogiaa. Palveluverkon ratkaisuja tehtäessä on mahdollisuus panostaa terveellisiin ja nykyaikaisiin oppimisympäristöihin yhä useammalle hyvinkääläiselle lapselle.

Käsitteiden määrittelyä

Oppilaaksiotto, oppimisympäristö, tuntikehys ja valinnaisuudet, sivistystoimen palvelujen valtionrahoitus ja kustannukset, kapasiteetti, keskustaajama

Oppilaaksiotto

Hyvinkään kaupunki on yhtä perusopetuksen oppilaaksioton aluetta. Tämä tarkoittaa sitä, että oppilaiden koulupaikka ei suoraan määräydy osoitteen perusteella. Yhden oppilaaksiottoalueen tavoitteena on mahdollistaa kouluihin sellaiset luokat ja ryhmät, että opetussuunnitelman mukainen opetus on mahdollista ja opetuksen järjestämiseen kohdennetut resurssit ovat tehokkaassa käytössä sekä opetusryhmien että tilojen käytön suhteen. Perusopetuksen oppilaaksiotossa huomioidaan myös esiopetuksen valinnat, tavoitteena lapsen yhtenäinen oppimispolku.

Oppimisympäristö

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöjen kehittämisen tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monipuolisen ja joustavan kokonaisuuden. Kehittämisessä otetaan huomioon eri oppiaineiden erityistarpeet. Oppimisympäristöjen tulee tarjota mahdollisuuksia luoviin ratkaisuihin sekä asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen eri näkökulmista. Lisäksi oppimisympäristöjen kehittämisessä ja valinnassa otetaan huomioon, että oppilaat oppivat uusia tietoja ja taitoja myös koulun ulkopuolella. Ympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä ja edistää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista tervettä kasvua ja kehitystä.

Tuntikehys ja valinnaisuudet

Tuntikehys tarkoittaa opetustuntien, eli vuosiviikkotuntien jakamista opetukseen. Yhdellä alakoulun luokanopettajalla opetusvelvollisuuden suuruus on keskimäärin 24 vuosiviikkotuntia. Koulutuksenjärjestäjä jakaa opetuksen resurssit kouluille tuntikehyspäättöksellä.

Tällä hetkellä alakoulujen oppilaskohtainen tuntikehys vaihtelee suuresti keskustaajaman sisällä. Kouluverkon kehittämättä jättäminen kärjistää entisestään tätä pedagogisen epätasa-arvon ongelmaa. Opetuksen toteuttaminen on joustavampaa ja käyttökustannukset edullisemmat, kun Hyvinkäällä muodostetaan vähintään 2-sarjaisia alakouluja ja vähintään 5-sarjaisia yläkouluja, toimivat ala- ja yläkoulut sitten erillään tai yhtenäiskouluina. Näin pystytään mahdollistamaan oppilaille tasavertaisesti laajempi valinnaisuus kouluissa. Myös oppilashuollon palvelut ja muut tarvittavat tukitoimet pystytään saavuttamaan tehokkaammin.

Hyvinkäällä on muihin lähikuntiin verrattuna laaja kielivalintaohjelma. Hyvinkäällä on mahdollista opiskella ruotsin- tai englanninkielisillä luokilla alakoulun ajan. Tämä on tunnistettu kaupungissamme vetovoimatekijänä.

Toisen luokan marraskuussa huoltajat tekevät oppilaan kanssa A1-kielivalinnan. Ensimmäisen vieraan kielen opetuksen järjestäminen on suunniteltu Hyvinkäällä siten, että hyvinkääläisillä oppilailla on mahdollisuus valita A1-kieleksi jokin muu kuin englanti. Kieliryhmät syntyvät, kun valitsijoita on kyseisessä koulussa vähintään 12. Kielivalinnat vaikuttavat jonkin verran oppilaiden siirtymiseen kunnan sisällä. A1-kielivalinta saattaa vaikuttaa myös yläkoulupaikkaan. Kielivalintojen toteutuminen on todennäköisempää, kun alakoulu on vähintään 2-sarjainen.

Erikoisluokkien ja painotetun opetuksen oppilaaksi otosta päättää koulun rehtori opetuslautakunnan vahvistamien valintaperusteiden perusteella.

Musiikkiluokkatoiminta on tällä hetkellä Aseman ja Pohjoispuiston kouluissa. Haku tapahtuu 2. luokan marraskuussa. Alakouluopetus tapahtuu Aseman koulussa ja siellä saatu musiikkiluokkapaikka säilyy perusopetuksen loppuun saakka. Yläkoulun musiikkiluokat ovat Pohjoispuiston koulussa.

6.luokan joulukuussa voi hakea oppilaalle erikoisluokkapaikkaa yläkoulun ajaksi. Erikoisluokkavaihtoehdot (7.-9.lk) Hyvinkäällä ovat: Luonnontiedeluokka Härkävehmaan yhtenäiskoulussa, Matematiikkaluokka Tapainlinnan yhtenäiskoulussa ja Urheiluluokka Vehkojan yhtenäiskoulussa.

Laajan valinnaisuuden säilymistä tukee se, että opetusyksiköiden koko pysyy riittävän suurena.

[Sivistystoimen palvelujen valtionrahoitus ja kustannusten kehitys](#)

Hyvinkään kaupungin järjestämisvastuulla olevien sivistyspalvelujen järjestämiseen tarkoitettu valtionrahoitus perustuu lasten ja oppilaiden määrään. Oppilaiden ja lasten määrän vähentyessä myös valtion rahoitus pienenee.

Keskeinen osa sivistystoimen palvelujen rahoittamista on kotikuntakorvausjärjestelmä, joka kohdistuu esi- ja perusopetuksen järjestämiseen. Pelkästään tämä rahoitus vähenee noin puolitoista miljoonaa euroa vuositasolla johtuen oppilasmäärän laskusta 2016-2026.

Jos kustannuksia ei saada vähennettyä lasten määrän pientymisen suhteessa, pitää tämä vähenevän rahoituksen ja nousevien kustannusten välinen ero kattaa kunnallisveroja korottamalla tai vähentämällä muita kaupungin kustannuksia.

Mahdollisuudet kompensoida kasvaneita kustannuksia kunnallisveron nostolla ovat entistä rajallisemmat, sillä myös kunnallisveron tuotto tulee valtion toimenpiteiden vuoksi oleellisesti supistumaan.

Hyvinkäällä on muihin Kuuma-kuntiin nähden kireäähkö veroaste jo nyt. Tämän vuoksi tässä palveluverkkosuunnitelmassa on otettu lähtökohdaksi se, että palvelutuotannon lapsikohtaiset yksikkökustannukset pysyvät samalla tasolla kuin nyt, eikä valtionrahoituksen laskua tarvitse kompensoida kunnallisveron korottamisella.

Perusopetuksessa ei ole mahdollista käyttää varhaiskasvatuksen tapaan yksityistä palvelutuotantoa, joten lasten vähenemisestä johtuvaan rahoituksen supistumiseen on sopeuduttava pelkästään vähentämällä kaupungin oman palvelutuotannon kustannuksia.

Suurin kustannus perusopetuksessa ovat opettajien palkat. Opettajien palkkaus perustuu opetustuntien määrään, joka taas määräytyy tuntikehyksen jaon perusteella. Jotta oppilaskohtainen tuntikehys pysyisi samalla tasolla kuin nyt, on tuntikehystä sopeutettava pienenevän oppilasmäärän mukaisesti.

Opetushenkilökunnan palkat ovat suhteessa pienimmät Hyvinkään suurimmissa kouluissa, esimerkiksi Tapainlinnan yhtenäiskoulussa, tai Hämeenkadun alakoulussa. Näille suurille kouluille ominaista on, että yleisopetuksen tuntikehys/oppilas on selvästi matalammalla tasolla kuin rinnakkaisluokkien määriltään pienemmissä kouluissa. Suuremmat koulut pystyvät pitämään luokkakoot tasaisempina ja ryhmäkoon hieman korkeampina kuin pienet koulut.

Jotta tuntikehys/oppilas pysyisi nykyisellä tasolla vuonna 2026, on alakoulun tuntikehystä supistettava nykyisestä noin 700 vuosiviikkotuntia. Tämä tarkoittaa noin kolmenkymmenen opettajan työpanoksen vähentämistä pääosin alakouluista. Jos palveluverkkosuunnitelma saadaan ajoissa hyväksyttyä, voidaan nämä vähennykset tehdä suunnitelmallisesti hyödyntämällä eläköitymistä ja lähtövaihtuvuutta.

Tällä palveluverkkopäätöksellä pyritään säilyttämään nykyinen oppilaskohtainen kustannustaso ja opetusresurssi, eikä siis tavoitella mahdollisimman suuria säästöjä. Tämä tarkoittaa niukkojen voimavarojen kohdentamista seinien sijasta opetukseen.

Kapasiteetti

Kapasiteetti viittaa tässä koulujen ja päiväkotien tilojen riittävyteen suhteessa lasten ja oppilaiden määrään. Varhaiskasvatuksessa kapasiteetti määritellään ns. kotialueiden kautta. Yhdellä kotialueella on noin 21-24 rakenteellista hoitopaikkaa. Yhtä rakenteellista hoitopaikkaa, voi laskennallisesti käyttää yksi 3-vuotias lapsi. Jos rakenteellista paikkaa käyttää alle 3-vuotias lapsi tai lapsella on ns. tukikerroin, rakenteellisesta hoitopaikasta "kuluu" silloin 1,75 – 3 laskennallista hoitopaikkaa.

Varhaiskasvatusta Hyvinkäällä tarjoaa 14 kunnallista päivähoitoyksikköä, jotka muodostuvat 28 erillisestä toimintarakennuksesta/tilasta. Vuonna 2018 laskennallisia kunnallisia varhaiskasvatuspaikkoja on noin 2080. Metsäkaltevatalon valmistuttua paikkoja on noin 2120. Lisäksi Hyvinkäällä on 6 yksityistä päivähoitoyksikköä, jotka sijaitsevat 10 eri kiinteistössä. Yksityisessä varhaiskasvatuksessa laskennallisia paikkoja on noin 430.

Tällä hetkellä (kevät 2018) kunnalliset päivähoitopaikat ovat lähes täysin käytössä, vain muutamia varhaiskasvatuksen kerhopaikkoja on vapaana. Jotta kaikille varhaiskasvatuspaikkaa hakeville paikka voidaan myöntää tarvetta vastaavana, tulee varhaiskasvatuksen selvittää eri vaihtoja lisäkapasiteettitarpeen järjestelyistä. Haasteena tällä hetkellä on se, että varhaiskasvatuspalvelut eivät pysty tehokkaasti hyödyntämään yksityisen päivähoidon vajaalla käytöllä olevaa palvelukapasiteettia, sillä käytössä ei ole palveluseteliä.

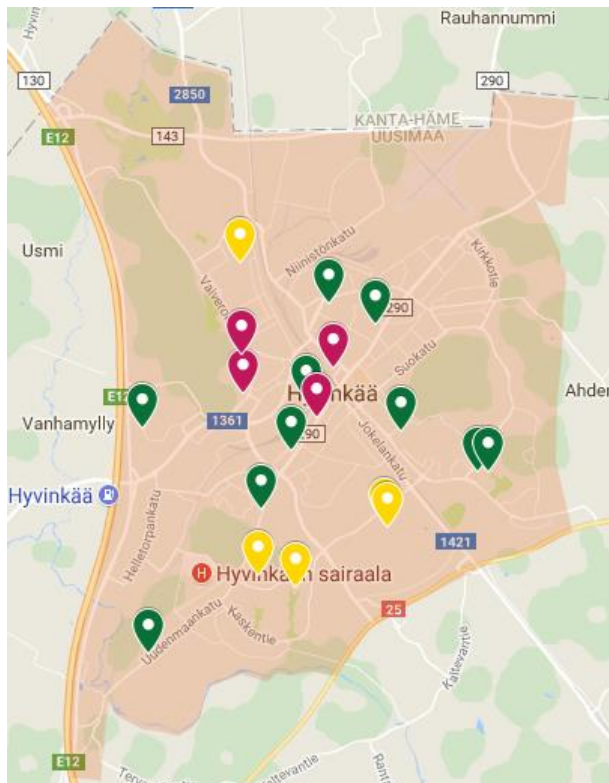
Perusopetuksessa laskennallinen kapasiteetti voidaan määritellä niin sanottujen perusvarusteltujen opetustilojen (ns. ot3-luokat) määrän perusteella.

Jos ot3-luokassa järjestetään opetusta kerrallaan keskimäärin 22 oppilaalle, on keskustaajaman koulutilojen laskennallinen kokonaiskapasiteetti tällä hetkellä 4356 yleisopetuksen oppilaspaikkaa. Jos keskimääräistä ryhmäkoko nostetaan, lisääntyy myös laskennallinen kapasiteetti. Ot3-luokkien lisäksi keskustaajaman kouluissa on myös runsaasti ot2- ja ot1-kokoisia luokkia, joissa tapahtuu suurin tuetusta pienryhmäopetuksesta.

Luvussa "Ratkaisuvaihtoehtojen kuvaus" tarkastellaan vuoden 2026 tuntikehyksen ja kapasiteetin tilannetta tarkemmin.

Keskustaajama

Sivistystoimen palveluverkkosuunnitelmassa keskitytään keskustaajaman kouluverkkoon. Keskustaajama on määritelty tilastoalueiden perusteella. Koska keskustaajama on määritelty tilastoalueiden kautta, voidaan väestösuunnitteen lapsimäärien ennusteet laskea suoraan tälle keskustaajan alueelle.

Kuva 1: Hyvinkään keskustaajama (lähde: map.google.com)

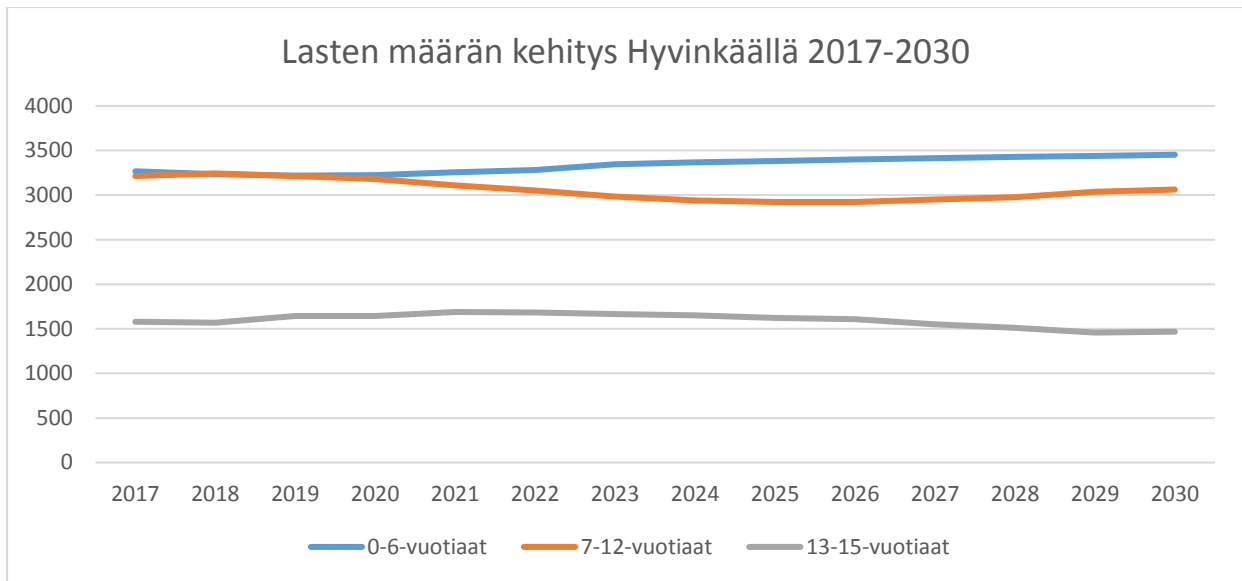
Kuvassa 1 näkyvä keskustaajaman alue sisältää suurimman osan Hyvinkään kouluverkosta. Alueen eteläisin koulu on Hyvinkäänkylän koulu, pohjoisin koulu on Paavolan koulu. Hyvinkäänkylän koululta on matkaa Paavolan koululle viisi kilometriä. Näiden koulujen väliin mahtuu suurin osa Hyvinkään kouluverkosta. Tiiviistä kouluverkosta johtuen keskustaajaman alueella ei matkan perusteella järjestetä koulukuljetuksia.

Keskustaajaman alueella erityisesti alakoulujen oppilasmäärä on vuosien 2017-2027 välisenä aikana voimakkaassa laskussa, jonka vuoksi juuri keskustaajaman alueelle kohdistuvat suurimmat haasteet kouluverkon ylimääräisen kapasiteetin vähentämiseen.

[Sivistystoimen palveluverkkoon vaikuttavat valtuuston linjaukset](#)

Väestösuunnite 2017-2040

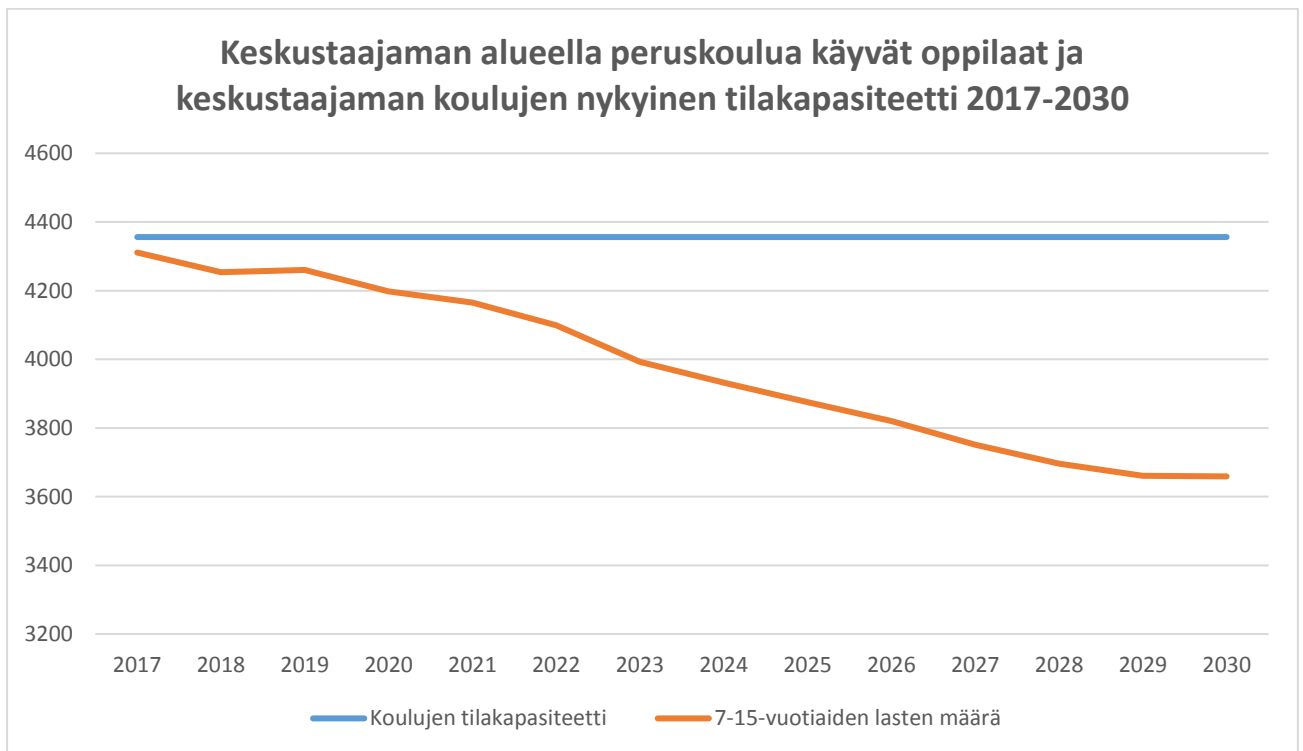
Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt koko kaupungin väestösuunnitteen 11.9.2017. Suunnite sisältää kolme eri väestönkasvuvaihtoehtoa; trendiennuste, keskivaihtoehto ja nopean kasvun vaihtoehto. Palveluverkon suunnittelua varten on valittu keskivaihtoehto eli hieman trendiennustetta nopeamman kasvun skenaario. Keskivaihtoehdossa väestönkasvu on alkuvuosina noin 0,7 prosenttia vuodessa, hidastuen kuitenkin noin 0,4 prosentin tasolle vuoteen 2040 mennessä. Väestösuunnite on laadittu osa-alueittain tilastollisista suuralueista.

Kuva 1: Lasten määrän kehitys Hyvinkäällä 2017-2030 (lähde: Väestösuunnite)

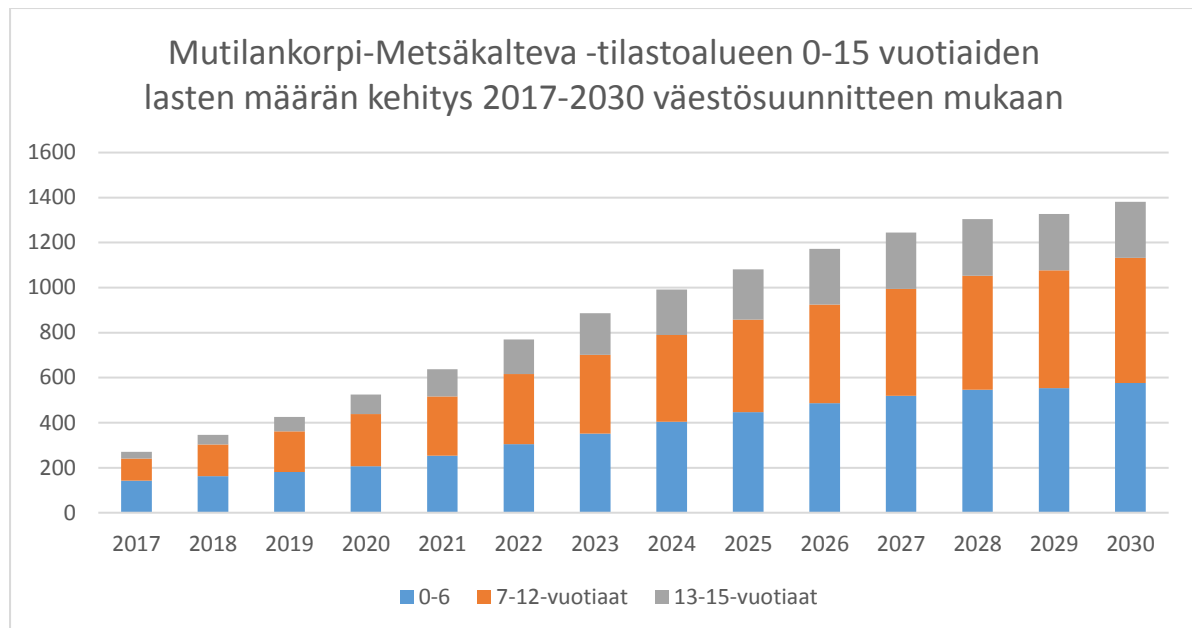
Väestösuunnitteessa on huomioitu Hyvinkään uusien alueiden, muun muassa Metsäkaltevan rakentuminen. Väestönkasvua kaupungin eri alueilla vauhdittaa uudisrakentaminen kaupungin rakentamissuunnitelman mukaisesti. Alueet, joille rakennetaan uudisrakennuksia, kasvattavat väestömääräänsä ja vastaavasti alueet, joille ei juurikaan rakenneta, menettävät väestöä.

Väestösuunnitteen mukaan lasten määrä kasvaa voimakkaimmin tilastoalueella Mutilankorpi-Metsäkalteva. Keskustaajaman alueella lasten, erityisesti alakouluikäisten lasten määrä tulee voimakkaasti alaspäin seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Kuva 3: Keskustaajaman alueella peruskoulua käyvät oppilaat ja keskustaajaman koulujen nykyinen tilakapasiteetti 2017-2030

Kuvassa 3 ilmenee, että koulutilojen tilakapasiteetti keskustaajaman alueella on tällä hetkellä 4356 laskennallista yleisopetuksen oppilaspaikkaa. Väestösuunnitteen mukaan keskustaajaman alueella koulua käyvien 7-15-vuotiaitten lasten määrä tulee vähenemään vuosien 2017-2027 välisenä aikana noin kuudellasadalla oppilaalla, näistä suurin osa alakouluikäisiä.

Kuva 4: Mutilankorpi-Metsäkalteva -tilastoalueen 0-15 vuotiaiden lasten määrän kehitys 2017-2030 väestösuunnitteen mukaan

Mutilankorpi-Metsäkaltevan tilastoalueella lasten määrä on väestösuunnitteen mukaan vahvasti kasvava. Alueen kasvavaan lapsimäärään vastataan paikallisesti, muun muassa rakentamalla Metsäkaltevan koulu, jota voidaan laajentaa lapsimäärän kasvaessa.

Kaupunkistrategia

Hyvinkään kaupunginvaltuusto on hyväksynyt syksyllä 2016 uuden kaupunkistrategian, eli Hyvinkään Pelikirjan, joka linjaa kaupungin kehittämistä vuoteen 2027 saakka. Pelikirjan mukaan Hyvinkää haluaa olla vetovoimainen kaupunki, jossa lasten ja nuorten on hyvä kasvaa ja opiskella.

Pelikirjan mukaan "pelitapamme rakentuu rohkeudesta uudistua, asiakkaan parhaaksi toimimisesta, tehokkuudesta sekä reilusta pelistä ja hyvästä yhteishengestä. Otamme kaikessa palvelutoiminnassamme huomioon Pelikirjan mukaisten kuuden tukipilarin sisällön ja edistämme niiden toteutumista."

Tässä palveluverkkosuunnitelmassa pyritään Hyvinkään pelitapaa toteuttamaan mahdollistamalla yhä useammalle hyvinkääläiselle lapselle terveelliset ja toimivat oppimisympäristöt.

Pelikirjan tukipilareista on aiheellista nostaa esiin myös tukipilari talous, joka on määritelty seuraavasti:

"Teemme taloudellisesti kestäviä päätöksiä, jotta kaupungin verotulot kasvavat. Riittävä kasvu turvaa asukkaidemme peruspalvelut.

» Menomme eivät ylitä tulojamme. Talous on tasapainossa.

» Lainamäärämme pysyy kohtuullisena kaupungin tulorahoitukseen nähden. Korkomenot

eivät merkittävästi heikennä peruspalvelujen rahoitusmahdollisuuksia.

- » Palvelutuotantomme ja -rakenteemme ovat tehokkaat, saamme käyttämillämme voimavaroilla paljon aikaiseksi. Panostamme talousvaikutusten arviointiin ja seurantaan.
- » Palvelutuotannon ja -rakenteiden kehittäminen on jatkuvaa ja taloudellisesti kestävää.”

Tämän kaupunginvaltuuston tekemän talouslinjauksen mukaisesti tässä palveluverkkosuunnitelmassa lähtökohtana on palvelurakenteiden, eli palveluverkon taloudellinen kestävyys. Taloudellisina tavoitteina ovat:

Pitää oppilaskohtainen tuntikehys ja kustannukset nykyisellä tasolla.

Pitää kaupungin investointitaso ja lainamäärä kohtuullisena.

Tavoite edellyttää rakenteellisia toimenpiteitä kouluverkkoon, sillä valtionrahoitus vähenee lapsimäärän pudotessa.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on hyväksytty vuosille 2018-2021. Tavoitteiksi on nostettu kasvatuksen, koulutuksen ja oppimisen näkökulmasta mm. sähköisten palvelujen laajentaminen. Digitaalisuus, monimuotoisuus, muunneltavat tilat ja monikäyttöisyys ovat nykyajan vaatimuksia. Informaatioteknologiset innovaatiot ja kehittyvät sähköiset oppisisällöt ovat muokkaamassa perusopetuksen perinteisiä opettaja- ja oppikirjaorientoituneita rakenteita. Verkkoteknologia, mobiililaitteet ja sähköiset oppisisällöt ovat lähitulevaisuudessa yhdistettävissä toimivaksi oppimisympäristöksi. Parhaimmillaan tietotekniikka ja niihin liittyvät sovellukset lisäävät vuorovaikutteisuutta, oppimisen motivaatiota ja antavat oppilaille aitoja mahdollisuuksia syventää oppimaansa heille luontaisissa ympäristöissä.

Palveluverkon järkevällä kehittämisellä on mahdollisuus lisätä muun muassa moderneja oppimisympäristöjä, sekä vähentää sisäilmaongelmista kärsivien lasten määrää. Uuden opetussuunnitelman (”OPS 2016”) mukaisten oppimisympäristöjen rakentaminen tarkoittaa todennäköisesti sitä, että valitaan uudisrakennusvaihtoehto vanhan korjaamiseen sijaan. Vanhoja kouluja peruskorjaamalla on vaikeaa, ellei mahdotonta modernisoida vanhaa ”käytäväkoulun” rakennetta.

Hangonsillan lukio, Metsäkaltevan koulu ja kyläkoulut

Valtuusto on päättänyt, että Hangonsillan alueelle tulee uusi lukio, jonka seurauksena lakkautetaan Sveitsin ja Yhteiskoulun lukiot. Tämän seurauksena näiden lukioiden rakennukset vapautuvat muuhun käyttöön.

Metsäkaltevan alueen uusi alakoulu vastaa Hangonväylän eteläpuolisen alueen lapsimäärän kasvuun, ja toisaalta merkittävästi vähentää Hakalantalon koulun oppilasmäärää jatkossa. Toisaalta Metsäkaltevan alueelta tullaan keskustaajaman alueelle yläkouluun, jolloin yläkoulujen (Tapainlinna tai Vehkoja) osalta on varauduttava myös tähän oppilasmäärään.

Kyläkoulujen osalta on edelleen voimassa seuraava valtuuston linjaus: ”Kyläkoulujen toiminta jatkuu ennallaan, ellei koulun oppilasennuste laske alle 30 oppilaan tai koulun/päiväkodin kunto edellytä merkittävää peruskorjausta. Oppilasennusteen lasku tai koulun/päiväkodin peruskorjaustarve käynnistävät yksikkökohtaisen selvitysmenettelyn, jonka valmistelee opetuslautakunta. Päätöksen asiasta tekee kaupunginvaltuusto.”

Muut sivistystoimen palvelut ja palveluverkko

Varhaiskasvatus

Tässä palveluverkkosuunnitelmassa varhaiskasvatuksen tilatarpeet liittyvät yksityisen päivähoidon kapasiteetin hyödyntämisen lisäksi esi- ja alkuopetuksen yhteistyöhön.

Varhaiskasvatuksen palveluverkon kapasiteetin hallinnassa haasteena on yksityisen varhaiskasvatuksen kapasiteetin hyödyntäminen osana varhaiskasvatuksen kokonaiskapasiteettia. Tällä hetkellä kunnallisen varhaiskasvatuksen kapasiteetti on lähes täysin käytössä. Yksityisessä varhaiskasvatuksessa on vapaita paikkoja, mutta niitä ei voida käyttää joustavasti lasten varhaiskasvatuksen palveluohjausprosessissa. Tämän vuoksi esitetään selvitettäväksi palvelusetelin käyttömahdollisuudet.

Valtuusto on tehnyt seuraavan linjauksen koskien esiopetuksen ja alkuopetuksen integroimista:

”Integroidaan esiopetus ja alkuopetus kustannustehokkaasti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisesti”

Edellinen linjaus tarkoittaa, että perusopetuksen uudisrakennusten ja mittavien peruskorjausten yhteydessä tarkastellaan myös esiopetuksen tilatarpeita. Näin on tehty muun muassa Metsäkaltevan koulun tapauksessa, jossa koulun kanssa samaan rakennukseen rakennetaan tilat myös kahdelle esiopetusryhmälle ja esiopetusta täydentävälle varhaiskasvatukselle.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut ja yhdistykset käyttävät koulujen liikuntasaleja. Tässä palveluverkkosuunnitelmassa liikuntasalien mitoitus on tehty ensisijaisesti koulujen tarpeisiin. Uusien koulujen hankesuunnittelun yhteydessä tarkastellaan myös liikuntasalien kokonaistilannetta kaupunkitasolla.

Sivukirjastot

Kirjastojen osalta sivistystoimen palveluverkossa ovat oleellisia erityisesti Paavolan ja Hakalan sivukirjastot. Aikaisemmin valtuusto on linjannut palveluverkkopäätöksen yhteydessä, että sivukirjastojen osalta päätetään erikseen.

Näin voidaan toimia myös tällä kertaa. Sivukirjastojen asiassa on kysymys muun muassa siitä, että siirretäänkö Paavolan nykyisen huonokuntoisen ja pienen sivukirjaston toiminnot Paavolan koulun (”Paavolatalon”) yhteyteen, vai jatketaanko ylipäätään sivukirjastojen toimintaa. Yksi vaihtoehto on tehdä sivukirjastoista jonkinlaisia itsepalvelukirjastoja. Sivukirjastojen tulevaisuuden ratkaisut ovat siinä määrin laaja oma kokonaisuutensa, että niiden osalta tehtävät ratkaisut vaativat erillisen selvityksen. Sivukirjastoja koskevat selvitykset ja ratkaisut tehdään viimeistään Paavolatalon hankesuunnittelun yhteydessä.

Ratkaisuvaihtoehtojen kuvaus

Mitä jos kouluverkolle ei tehdä mitään?

Hyvinkään keskustaajaman oppilasmäärä jatkaa laskuaan syntyvyyden putoamisen myötä. Oppilasmäärän vähentymisen vuoksi erityisesti tuntikehyksen käyttöön liittyvä problematiikka tulee vielä nykyistäkin haastavammaksi, jos kouluverkkoon ei tehdä oleellisia muutoksia.

Jos kouluverkko pidetään nykyisellään, ei oppilaita riitä jokaiseen keskustaajaman kouluun siten, että valinnaisuudet voitaisiin turvata, puhumattakaan tuntikehyksen taloudellisesta käytöstä.

Käytännössä yksi tai useampi nyt vähintään 2-sarjainen alakoulu tulisi ajaa 1-sarjaiseksi. Tämä tarkoittaisi oppilaitten kannalta vähemmän valinnan mahdollisuuksia muun muassa kielissä. Myös

aamu- ja iltapäivätoiminnan toteutuminen pienissä yksiköissä saattaa vaarantua. Toisaalta liian pienten opetusyksikköjen ylläpito tarkoittaisi opetuksen järjestämiseen kannalta noin 400 000 euroa korkeampaa tuntikehyskäyttöä vuositasolla.

Ratkaisuvaihtoehdot A ja B

Viranhaltijoiden pohjaesitys lähtee siitä, että ylimääräisistä tiloista luovutaan, ja pyritään muodostamaan vähintään 2-sarjaisia alakouluja, ja 5-sarjaisia yläkouluja. Tällä perusratkaisulla turvataan paitsi oppilaiden valinnaisuudet, niin myös palvelutoiminnan taloudellisuus. Taloudellisena tavoitteena on pitää oppilaskohtainen kustannustaso ja opetusresurssien määrä nykyisellä tasolla.

Kaupunginjohtaja on antanut tämän palveluverkkotyön valmisteluohjeeksi valmistella vaihtoehdot, joissa tarkastellaan kouluverkkoa Aseman koulun kanssa, ja ilman Aseman koulua.

Jotta näihin tavoitteisiin päästäisiin, seuraavien vuosien aikana on tärkeää sopeuttaa keskustajaman kouluverkon tilojen määrää vastaamaan paremmin todellista tarvetta, sillä oppilasmäärä on laskenut ja jatkaa edelleen laskuaan. Lisäksi tässä tilanteessa on mahdollisuus panostaa terveisiin ja uuden oppimiskäsityksen mukaisiin oppimisympäristöihin luopumalla vanhoista ja huonokuntoisista tiloista.

Vaihtoehdot A ja B ovat kuvattu seuraavassa kuvassa:

VAIHTOEHDOT A ja B (v.2023)

A: Ilman Aseman koulua, ilman Härkävehmaan koulua	B: Aseman koululla, ilman Härkävehmaan koulua
<u>Investoinnit:</u> Sveitsin lukiorakennuksen peruskorjaus/uudisrakennus yläkouluksi Tapainlinnan laajennus	<u>Investoinnit:</u> Aseman koulun peruskorjaus/uudisrakennus Tapainlinnan laajennus Puolimatkan laajennus

Kuva 5: Vaihtoehdot A ja B (v. 2023)

Molemmat vaihtoehdot vähentävät perusopetuksen tilojen ylikapasiteettia. Vaihtoehto A vähentää B:tä tehokkaammin alakoulun tilojen määrää. Oppilasmäärä on tulossa voimakkaasti alaspäin juuri alakoulujen osalta, joten vaihtoehto A turvaa paremmin myös valinnaisuuksien toteuttamisen alakouluissa.

Oppilaaksioton tarkastelua eri vaihtoehtoissa

Oppilaaksiotto muuttuu oppilasmäärän vähentymisen seurauksena joka tapauksessa. Hyvin toteutetulla oppilaaksiotolla oppilaita ei "ripotella" ympäri kaupunkia, vaan tulevat 1-luokan ja 7-luokan oppilaat ohjataan uusiin lähikouluihinsa. Oppilaaksioton ja lasten sujuvan koulupolun kannalta on tärkeää tietää, mikä on tuleva kouluverkko. Seuraavissa kuvissa on hahmoteltu vaihtoehtojen A ja B oppilaaksiottoa.

Kuva 6: Vaihtoehto A: Oppilaaksiohjauksen hahmottelua

Kuva 7: Vaihtoehto B: Oppilaaksiohjauksen hahmottelua

Vaihtoehtojen A ja B kiinteistökustannukset

Kouluverkon kehittämisessä keskeistä ovat myös kiinteistöjen vaativat investoinnit ja niiden elinkaarikustannukset.

Investointien kustannukset vuoden 2021 hintatasossa

Vaihtoehto	A1: Sveitsin koulun perusparannus sekä Tapainlinnan laajennus	A2: Sveitsin koulun uudisrakennus sekä Tapainlinnan laajennus	B1: Aseman koulun peruskorjaus sekä Tapainlinnan ja Puolimatkan laajennus	B2: Aseman koulun uudisrakennus sekä Tapainlinnan ja Puolimatkan laajennus
Investointikustannus	13 140 000 €	17 960 000 €	19 270 000 €	22 670 000 €

Kuva 5. Kouluverkkovaihtoehtojen investointien suoria kustannuksia (lähde: Boost Brothers Oy 2018)

Vaihtoehdot A ja B on kuvassa 5 esitelty kahdella eri versiolla, eli peruskorjausvaihtoehdolla, sekä uudisrakennusvaihtoehdolla. Pelkästään suoria investointikustannuksia tarkastelemalla näyttää siltä, että vanhojen rakennusten peruskorjaus on taloudellisesti järkevää.

Yhteenveto investointien herkkyytarkastelusta ja odotusarvoista

	A1: Sveitsin koulun perusparannus sekä Tapainlinnan laajennus	A2: Sveitsin koulun uudisrakennus sekä Tapainlinnan laajennus	B1: Aseman koulun peruskorjaus sekä Tapainlinnan ja Puolimatkan laajennus	B2: Aseman koulun uudisrakennus sekä Tapainlinnan ja Puolimatkan laajennus
Elinkaarikustannus, vaihteluväli	Min: 26 800 000 € Norm: 32 500 000 € Max: 34 500 000 €	Min: 25 700 000 € Norm: 27 400 000 € Max: 30 800 000 €	Min: 38 300 000 € Norm: 45 900 000 € Max: 48 600 000 €	Min: 32 700 000 € Norm: 35 000 000 € Max: 40 800 000 €
Elinkaarikustannus, odotusarvo	31 900 000 €	27 700 000 €	45 100 000 €	35 600 000 €
Odotusarvon poikkeama tavoitteellisista elinkaarikustannuksista	- 1,9 %	1,1 %	-1,8 %	1,7 %

**BOOST
BROTHERS**

27

Kuva 8. Kouluverkkovaihtoehtojen investointien elinkaarikustannuksia (lähde: Boost Brothers Oy 2018)

Kun otetaan huomioon kiinteistöinvestointien vaatimat elinkaarikustannukset, nousevat esiin vanhojen rakennusten korjaamiseen liittyvät riskit ja kustannukset paremmin esiin.

Elinkaarikustannukset huomioiden uudisrakennusvaihtoehdoista tulee edullisempia suhteessa vanhan korjaamiseen.

Kun harkitaan vanhan korjaamisen ja uudisrakennuksen välillä, tulee ottaa huomioon myös vanhan korjaamisen riskit. Lisäksi uudisrakennusvaihtoehdoissa on huomattavasti helpompaa ottaa huomioon uusien oppimisympäristöjen vaatimukset.

Sivistystoimen johtajan esitys

Sivistystoimenjohtaja pitää vaihtoehtoa A parhaana seuraavin perustein:

- A-vaihtoehto toteutetaan uudisrakennusvaihtoehdolla ("A2"), sillä näin turvataan paremmin sekä oppimisympäristöjen kehittäminen, että kiinteistöjen fyysinen kunto.
- A2:n investointien elinkaarikustannus on kaikkein matalin, esimerkiksi B1:tä (jossa Aseman koulu peruskorjataan) noin 17,4 miljoona euroa pienempi.
- Vaihtoehto A turvaa paremmin oppilaiden opintopolun ja valinnaisuuksien toteutumisen, sillä alakoulut pystytään pitämään vähintään 2-sarjaisina keskustaajaman alueella.
- Koulumatkat ovat A-vaihtoehdossa hieman lyhyempiä ja turvallisempia, sillä lasten koulureitit kulkevat pääosin muualla kuin ydinkeskustassa.

Esitetään, että kaupunginhallitus ja edelleen kaupunginvaltuusto hyväksyy seuraavat linjaukset

- Lähtökohtana perusopetuksen tuntikehyskäytölle on pitää oppilaskohtainen tuntikehys nykytasolla.
- Esitetään, että pyritään muodostamaan vähintään 2-sarjaisia alakouluja, ja vähintään 5-sarjaisia yläkouluja. Tämä linjaus tarkoittaa myös sitä, että keskustaajaman alueella tarvittava mahdollinen lisäkapasiteetti rakennetaan lähtökohtaisesti jo olemassa olevien yksiköiden yhteyteen.
- Rakennetaan yläkoulu Sveitsin koulun tontille tai sen välittömällä lähialueella sijaitsevalle tontille siten, että tehdään kokonaan uusi koulu. Uudisrakennus suunnitellaan siten, että rakennusta on mahdollista laajentaa myöhemmin noin 150-200 lisäoppilaalle. Tämä ratkaisu tukee uusien oppimisympäristöjen toteuttamista, ja on lisäksi rakennusteknisesti huomattavasti turvallisempi.
- Härkävehmaan ja Aseman kouluja ei tarvita opetuskäytössä. Niiden kiinteistöt ja tontit vapautuvat muuhun käyttöön.
- Tätä palveluverkkosuunnitelmaa noudatetaan ohjeellisena kaupungin investointisuunnitelmaa toteuttaessa.
- Jokaisen palveluverkkoinvestoinnin toteuttaminen edellyttää, että valtuusto päättää siitä erikseen kunkin vuoden talousarvion ja investointisuunnitelman hyväksymisen yhteydessä.
- Jos koulutilojen lisäkapasiteettia tarvitaan keskustaajaman alueella, niin se rakennetaan jo olemassa olevien yksiköiden yhteyteen.
- Kyläkoulujen osalta on edelleen voimassa seuraava valtuuston linjaus: "Kyläkoulujen toiminta jatkuu ennallaan, ellei koulun oppilasennuste laske alle 30 oppilaan tai koulun/päiväkodin kunto edellytä merkittävää peruskorjausta. Oppilasennusteen lasku tai koulun/päiväkodin peruskorjaustarve käynnistävät yksikkökohtaisen selvitysmenettelyn, jonka valmistelee opetuslautakunta. Päätöksen asiasta tekee kaupunginvaltuusto."

Lähteitä ja lisätietoja

Vahanan yhtiöiden tekemät kuntoarvio (valmistunevat 16.4.2018 mennessä).

Boost Brothers Oy:n tekemät kustannusarviot.

Terveydellisten olojen raportit.

http://www.hyvinkaa.fi/globalassets/kaupunki-ja-hallinto/pelikirja/hyvinkaan-pelikirja_print.pdf

www.hyvinkaa.fi/pave